

**İlgili Kanun / Madde**  
**4857 S. İşK/2**

**T.C.**  
**YARGITAY**  
**22. Hukuk Dairesi**

**Esas No. 2017/21932**  
**Karar No. 2019/10422**  
**Tarihi: 13.05.2019**

- **ASIL İŞVEREN ALT İŞVEREN İLİŞKİSİNİN UNSURLARI**
- **BİR BAŞKA İŞVERENE VERİLEN İŞİN SÜREKLİ BİR İŞ OLMAMASI**
- **İŞİ VEREN İŞVERENİN KENDİ İŞÇİLERİNİ VERDİĞİ İŞTE ÇALIŞTIRMAMASI**
- **MÜTEAHHİT-İHALE MAKAMI İLİŞKİSİ**

**ÖZETİ** İş Kanunu'nun 2/6.maddesine göre asıl işveren-alt işveren ilişkisinin ortaya çıkabilmesi için kurulan bu yeni işyerinde işçi çalıştıran bir asıl işverenin varlığı şarttır. Başka bir anlatımla, asıl işverenin o işyerinde işçi çalıştırarak işveren sıfatını koruması, işin bütünü'nün yapılmasını başka bir işverene devretmemiş bulunması gerekir. Bu husus, Yönetmeliğin 4.maddesinin a bendinde "Asıl işverenin işyerinde mal veya hizmet üretimi işlerinde çalışan kendi işçileri de bulunmalıdır" şeklinde belirtilmiştir. Davalı Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü ihale ile verilen bu işyerinde aynı işte işçi çalıştırmadığı gibi ihale konusu işin süreklilik arz etmediği, yapılacak işin miktarının metreküp olarak belirlendiği ve bu itibarla belli bir miktarla sınırlı olduğu ve süreklilik arz etmeyen bir işin ihale verildiği anlaşılmaktadır. Buna göre davalılar arasındaki ilişki ihale makamı-müteahhit ilişkisi olup, mahkemenin davalılar arasında asıl-alt işveren ilişkisi bulunduğuna yönelik tespit ve nitelendirmesi isabetli değildir

**DAVA.** Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen kararın, temyizen incelenmesi davalılardan Türkiye Taşkömürü Kurumu vekili tarafından istenilmekle, temyiz talebinin süresinde olduğu anlaşıldı. Dava dosyası için Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Davacı vekili; müvekkili davacının davalılardan Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun asıl işveren diğer davalının alt işveren olduğu Türkiye Taşkömürü Kurumu Karadon Direk Harmanlarında çalıştığını, iş akdinin haksız nedenle sona erdirildiğini ileri sürerek kıdem ve ihbar tazminatı ile fazla mesai, yıllık izin ve ücret alacaklarının hüküm altına alınmasını talep etmiştir.

Davalı Türkiye Taşkömürü Kurumu vekili, husumet itirazında bulduklarını, idarenin ihale makamı olduğunu, işçilik alacaklarından şartname gereği firmaların sorumlu olduğunu beyanla, davanın reddini istemiştir.

Diğer davalı vekili, davacının şirket bünyesindeki çalışmasının 1 yılı doldurmadığını, devir sözleşmesi yapmadıklarını beyanla davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, ücret talebinin reddi ile davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Karar, süresi içinde davalı Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü vekili tarafından temyiz edilmiştir.

1-Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle her ne kadar davacının 22 yıllık çalışma süresi boyunca hiç yıllık izin kullanmadığının kabulü hayatın olağan akışına ters olduğundan, davacının beyanı alındıktan sonra tüm deliller birlikte değerlendirilip, sonucuna göre karar verilmesi gerekmekte ise de davalı ...'ın davayı temyiz etmemesi nedeni ile bu davalı yönünden verilen karar kesinleşmiş olduğundan bahsi geçen hususun bozma sebebi yapılmadığının anlaşılmasına göre, davalı Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü'nün aşağıdaki bentlerin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2-Davalı Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü'nün davacının taleplerinden sorumlu olup olmadığı konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmaktadır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 2.maddesinin 6.fıkrasına göre “Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu işyerinde aldığı işte çalıştıran diğer işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişkiye asıl işveren-alt işveren ilişkisi denir. Bu ilişkide asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu Kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur”.

4857 sayılı Kanunu'nun 3.maddesinin 2.fıkrasına göre alt işveren, kendi

işyerinin tescilli işçinin asıl işverenden aldığı yazılı alt işverenlik sözleşmesi ve gerekli belgelerle birlikte işyerinin kayıtlı olduğu bölge müdürlüğüne bildirim yapmakla yükümlüdür. Asıl işveren-alt işveren ilişkisinin kurulması, bildirim ve işyerinin tescilli ile yapılacak sözleşmede bulunması gerekli diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar Alt İşverenlik Yönetmeliğinde düzenlenmiştir. Yönetmeliğin 5.maddesinin son fıkrasında bir işyerinde her ne suretle olursa olsun asıl işveren-alt işveren ilişkisinin kurulmasının yeni bir işyeri kurulması olarak değerlendirileceği öngörülmüştür.

İş Kanunu'nun 2/6.maddesine göre asıl işveren-alt işveren ilişkisinin ortaya çıkabilmesi için kurulan bu yeni işyerinde işçi çalıştıran bir asıl işverenin varlığı şarttır. Başka bir anlatımla, asıl işverenin o işyerinde işçi çalıştırarak işveren sıfatını koruması, işin bütünüdürünün yapılmasını başka bir işverene devretmemiş bulunması gerekir. Bu husus, Yönetmeliğin 4.maddesinin a bendinde “Asıl işverenin işyerinde mal veya hizmet üretimi işlerinde çalışan kendi işçileri de bulunmalıdır” şeklinde belirtilmiştir.

Davacı, davalıların işyerinde çalıştığını, tarafların arasında asıl işveren alt işveren ilişkisi olduğunu, talep edilen alacakların müşterek ve müteselsil olarak davalılardan tahsilini talep etmiştir.

Davalı Türkiye Taşkömürü Kurumu vekili, müvekkilinin ihale makamı olduğunu, yüklenici firmalar ile müvekkili kurum arasında asıl işveren-alt işveren ilişkisinin bulunmadığını, ileri sürerek davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece ise; ahşap maden direklerinin kamyonlara yüklenmesi ve istiflenmesi işinin davalı Türkiye Taşkömürü Kurumuna ait yeraltı maden ocağı işletmesi işinin bir parçası olup bu suretle de maden ocağı işletilmesi işiyle bunlar bir birinden farklı ve bağımsız işler olarak kabul edilemeyeceği gerekçesi ile, her iki davalı arasında asıl alt işverenlik ilişkisi bulunup buna göre de her iki davalının İş Kanunu gereğince dava konusu işçilik alacaklarından davalıların müştereken ve müteselsilen sorumlu olacakları sonucuna varılmıştır.

Somut olayda davacı, usta olarak farklı şirketler nezdinde olmak üzere en son davalılardan ... işçisi olarak diğer davalı Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışmıştır. Davacının hizmeti süresince davalı Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü ile davalı ... arasında ve dava dışı diğer şirketler arasında 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3. maddesinin (g) bendine göre istisna kapsamında uygulanacak tip sözleşme ( Karadon Tahmil-Tahliye ) başlıklı sözleşmeler imzalandığı ve davacının bu sözleşmeler kapsamında çalıştığı sabittir. İhale konusu hizmetin; Türkiye Taşkömürü Kurumu Karadon Taşkömürü İşletme Müessesinin ihtiyacı olarak Müessese stok sahalarına gelen ahşap maden direklerinin; tahliye, tasnif, istif işleri, tahkimat malzemelerinin doğrudan veya Müessese hızarlarında imalat safhalarından geçirilerek, ocak arabalarına veya kamyonlara yüklenmesi ve taşınması işleri ile hızar tezgahlarından çıkacak talaşın satılması işi olduğu, işin miktarının yıllık bazda metreküp olarak, türünün ise ahşap maden diğeri olarak belirtildiği, örneğin 2013 yılında yapılan işe ait teknik şartnamenin “işin esası ve

miktarı “ başlıklı 2. maddesi içeriğinde, Karadon Müessesesi stoklarına kamyonlarla gelen maden direklerinin araçlardan tahliye, tasnif istifi işinin yıllık yaklaşık miktarının 38.474 metreküp olduğu, maden direklerinin müessese stoklarından alınarak imalat safhalarından geçirilmeden (imalatsız-doğrudan) ocak arabalarına ve kamyonlara yüklenmesi işinin miktarının 16.500 metreküp olduğu ( varsa tezgah kurtağzı açma işlemine % 20 ilave fark verileceği) şeklinde ki düzenlemeler ile yapılacak işin miktarı belirlenmiştir.

Dosya kapsamında dinlenen davacı tanıklarından ..., kendilerinin alt işveren ...'ın işçisi olduklarını, Salim Bey'in müteahhitleri olduğunu, keresteleri ,domuzdamları, kamaları üretip yani hızarda yapıp Türkiye Taşkömürü Kurumuna verdiklerini arada Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun görevlilerinin denetim amaçlı yanlarına geldiğini ancak yanlarında durmadıklarını, yaptıkları işte Türkiye Taşkömürü Kurumu işçilerinin çalışmadığını, ..., keresteleri ,domuzdamları ,kamaları üretip yani hızarda yapıp Türkiye Taşkömürü Kurumu'na verdiklerini, Türkiye Taşkömürü Kurumu görevlilerinin bildiği kadarıyla yanlarına gelmediklerini, yaptıkları işte Türkiye Taşkömürü Kurumu işçilerinin çalışmadığını ancak Türkiye Taşkömürü Kurumu mühendisleri ve Türkiye Taşkömürü Kurumu' nun direk sayıcılarının olduğunu, mühendislerin kaza ve benzeri durumlar olursa ilgilendiklerini, ... da, alt işveren ...'ın işçisi olduklarını, Salim Bey'in müteahhitleri olduğunu, keresteleri temin ederek verdiklerini yani keresteleri, domuzdamları ,kamaları üretip, hızarda yapıp Türkiye Taşkömürü Kurumu'na verdiklerini arada Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun görevlilerinin, mühendislerinin denetim amaçlı yanlarına geldiğini ancak yanlarında durmadıklarını, yaptıkları işte Türkiye Taşkömürü Kurumu işçilerinin çalışmadığını beyan etmiştir.

Davalı Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü ihale ile verilen bu işyerinde aynı işte işçi çalıştırmadığı gibi ihale konusu işin süreklilik arz etmediği, yapılacak işin miktarının metreküp olarak belirlendiği ve bu itibarla belli bir miktarla sınırlı olduğu ve süreklilik arz etmeyen bir işin ihale verildiği anlaşılmaktadır. Buna göre davalılar arasındaki ilişki ihale makamı-müteahhit ilişkisi olup, mahkemenin davalılar arasında asıl-alt işveren ilişkisi bulunduğuna yönelik tespit ve nitelendirmesi isabetli değildir.

Davalı Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü İş Kanunu'nun 36.maddesi uyarınca sadece üç aylık ücret alacağından sorumlu tutulabilir ise de mahkemece davacının ücret alacağı olmadığı gerekçesi ile bu talebin reddine karar verilmiş olduğundan davalı Türkiye Taşkömürü Kurumu yönünden davanın reddine karar verilmesi gerekirken hüküm altına alınan alacaklardan diğer davalı ile birlikte müşterek ve müteselsilen sorumlu tutulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

**SONUÇ:** Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebeplerden BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının isteği halinde ilgililere iadesine, 13.05.2019 gününde oyçokluğuyla karar verildi.